

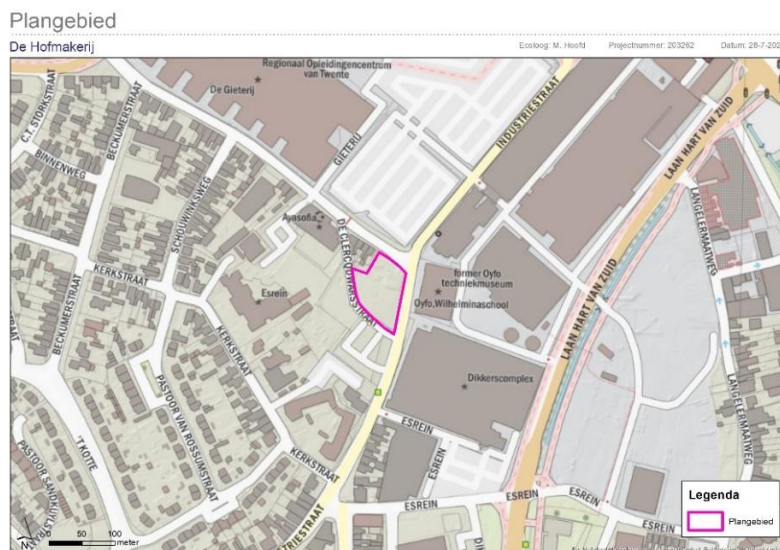
Notitie leefgebiedenbenadering eekhoorn en nestcontrole potentieel jaarrond beschermd nest

De Hofmakerij

Projectnummer: 203262
 Datum: 27-10-2022
 Projectleider: Marleen Hoofd
 Opgesteld: Marleen Hoofd
 Gecontroleerd: Tim Asbreuk
 Status: Definitief

Inleiding

De gemeente Hengelo is voornemens om op de locatie De Hofmakerij woningen te bouwen op een terrein dat in gebruik is als groen, het bestaat hoofdzakelijk uit gras en bomen. Ten behoeve van deze ontwikkeling is een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Natuurbank Overijssel, 2021). Uit deze ecologische quickscan kwam naar voren dat mogelijk één nest aanwezig is dat wordt gebruikt door een vogelsoort met jaarrond beschermde nesten, mogelijk roek of ransuil. Daarnaast zijn drie eekhoornnesten aangetroffen. Nader onderzoek was noodzakelijk om te bepalen welke functie het potentiële jaarrond beschermde nest heeft en om te bepalen welke functie het plangebied heeft voor de eekhoorn. Het plangebied (afbeelding 1) dat is aangehouden in deze leefgebiedenbenadering is kleiner dan het in de ecologische quickscan was, omdat het plan vanuit de gemeente Hengelo is aangepast. Dit heeft geen gevolgen voor de conclusies van de ecologische quickscan.

Afbeelding 1: Begrenzing plangebied (ESRI, 2022).

Methode en resultaten

Potentieel jaarrond beschermd nest

Het voornemen was om vijf veldbezoeken uit te voeren. Drie veldbezoeken in maart/april ten behoeve van roek en twee veldbezoeken 's avonds in mei/juni ten behoeve van ransuil. Na het eerste veldbezoek overdag bleek echter dat het nest dat tijdens de quickscan was gevonden niet meer aanwezig was. Er was ook geen andere aanleiding om het onderzoek te vervolgen. Het onderzoek is daarom gestaakt na het eerste veldbezoek.

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker en de weersomstandigheden bij veldbezoek potentieel jaarrond beschermd nest.

Datum	Type onderzoek	Start –eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
29-03-2022	Potentieel jaarrond beschermd nest	08:25 – 08:35	M. Hoofd	7 °C, droog, dicht bewolkt, windkracht 3 Bft

Tijdens het veldbezoek op 29 maart 2022 is het nest niet aangetroffen. De beuk waarin het nest tijdens de quickscan was aangetroffen had nog geen blad, dus de aanwezigheid van een nest zou goed te zien geweest zijn. Tijdens het veldbezoek is gelet op activiteit van soorten met jaarrond beschermde nesten. Er zijn zowel op 29 maart 2022 als op 3 juni 2022 geen aanwijzingen gevonden dat bijvoorbeeld roek of sperwer in het plangebied of de directe omgeving (nieuwe) nesten aan het bouwen waren of in gebruik hadden. Op 4 juli 2022 is de NDFF (NDFF, 2022) geraadpleegd, daarbij is geselecteerd op waarnemingen van soorten met jaarrond beschermde nesten die het afgelopen jaar zijn gedaan. In NDFF staan enkele waarnemingen van buizerd, sperwer en roek. Alle waarnemingen van die soorten zijn gedaan op een afstand van meer dan 800 meter tot het plangebied.

Eekhoorn

Veldbezoeken

Tabel 2. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker en de weersomstandigheden bij veldonderzoek leefgebiedenbenadering eekhoorn.

Datum	Type onderzoek	Start –eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
29-03-2022	Nestcontrole eekhoorn	08:25 – 08:35	M. Hoofd	7 °C, droog, dicht bewolkt, windkracht 3 Bft
03-06-2022	Leefgebiedenbenadering eekhoorn	11:25 – 12:00	M. Hoofd	7 °C, droog, dicht bewolkt, windkracht 3 Bft

Resultaten nestcontrole en inzet gedragscode

In de Gedragscode soortenbescherming gemeentes (Stadswerk, 2020) is de eekhoorn opgenomen als soort waarvoor negatieve effecten mogen optreden bij ruimtelijke ontwikkelingen, mits aan diverse voorwaarden uit de gedragscode wordt voldaan. Over het verwijderen van essentieel leefgebied en het verwijderen van nesten van eekhoorn staat in de gedragscode het volgende:

“Reservenesten van eekhoorn mogen alleen worden verwijderd wanneer door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat het nest niet in gebruik is en in de omgeving voldoende alternatieve nestbomen beschikbaar zijn. Binnen het leefgebied van de eekhoorn (enkele hectares) mag maximaal 25% van de voedselbomen worden verwijderd. Door het verwijderen van voedselbomen mogen geen voedseltekorten ontstaan. Een ecologisch deskundige dient dit te bepalen.”

Tijdens het veldbezoek op 29 maart 2022 is vastgesteld dat in het plangebied geen functionele nesten van eekhoorn meer aanwezig waren. Van één nest waren nog enkele restanten aanwezig. Het is opvallend dat (naast het potentiële jaarrond beschermde nest van mogelijk roek of sperwer) alle eekhoornnesten zijn verdwenen of vervallen. De oorzaak ligt waarschijnlijk in de vier stormen die in de periode van 31 januari 2022 tot 20 februari (KNMI, 2022) over het land zijn getrokken.

Bepaling essentieel leefgebied

Omdat tijdens de quickscan drie eekhoornnesten zijn aangetroffen kan worden geconcludeerd dat het plangebied ten tijde van de quickscan onderdeel uitmaakte van het leefgebied van de eekhoorn. Volgens de gedragscode mag binnen het leefgebied van de eekhoorn maximaal 25% van de voedselbomen worden verwijderd, maar dat door het verwijderen van voedselbomen geen voedseltekorten mogen ontstaan. Daarom is bepaald welk deel van het plangebied en de directe omgeving daarvan het leefgebied van de eekhoorn vormt. Dit is bepaald door middel van veldonderzoek, aangevuld met literatuur en GIS-analyse.

De gedragscode soortenbescherming gemeentes geeft aan dat maximaal 25% van de voedselbomen mag worden verwijderd. De Zoogdiervereniging (Zoogdiervereniging, 2022) geeft over het voedsel van de eekhoorn het volgende aan:

“Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit boomzaden zoals eikels, noten en kegels van naaldbomen. Ook eten ze als aanvulling daarop (afhankelijk van het jaargetijde) knoppen, bladeren, bessen, schors, paddenstoelen, rupsen, vogeleieren en jonge vogels.”

Ten behoeve van de leefgebiedenbenadering van eekhoorn is één veldbezoek uitgevoerd in juni. In deze periode zijn alle bomen in blad waardoor de soort kan worden bepaald. Tijdens het veldonderzoek is gelet op boomsoort, kroonoppervlakte en afstand tot andere bomen.

In Afbeelding 2 is het optimale leefgebied weergegeven. Dit bestaat uit vrijwel uitsluitend loofbomen in een gevarieerd aanbod (o.a. beuk, linde, populier, zomereik, paardenkastanje, esdoorn), die met elkaar in verbinding staan via de boomkronen (of soms via “veilige” routes over de grond). Dit optimale leefgebied ligt voor circa 15% binnen het plangebied en voor circa 85% buiten het plangebied. Er is qua voedselbron weinig verschil tussen de bomen binnen het plangebied en de bomen er buiten (overal is het aanbod gevarieerd). Binnen het plangebied worden o.a. een zomereik (DBH 72) en een beuk (DHB 39) gekapt. Het optimale leefgebied is aan de noordelijke en oostelijke zijde begrensd door parkeerplaatsen en gebouwen zonder geschikt leefgebied voor eekhoorn. Ten westen en ten zuiden is suboptimaal leefgebied aanwezig in de vorm van tuinen bij woningen. Echter moet aan alle vier de zijdes een weg worden overgestoken zonder dat er verbindende boomkronen zijn. De wegen hebben daarom een barrièrewerking (weergegeven in Afbeelding 2).

De beplanting die als essentieel is aangemerkt betreft 0,93 ha. Dit is klein voor een leefgebied. In de literatuur worden oppervlaktes van 2 tot 50 ha genoemd (Lange et al., 1994). Waarbij leefgebieden groter zijn in loofbos dan in naaldbos, omdat de kegels van naaldbomen een belangrijke voedselbron vormen.

Overigens staan in NDFF van de afgelopen vijf jaar slechts 17 waarnemingen van eekhoorn in het centrum van Hengelo, waarvan geen in het plangebied (NDFF, 2022).

Leefgebiedenbenadering eekhoorn

De Hofmakerij

Ecoloog: M. Hoofd

Projectnummer: 203262

Datum: 28-7-2022

Afbeelding 2. Leefgebiedenbenadering eekhoorn (ESRI Nederland, 2022).

Conclusie

Potentieel jaarrond beschermd nest

Het potentiële jaarrond beschermde nest dat tijdens de quickscan is waargenomen, was tijdens het veldbezoek op 29 maart 2022 niet meer aanwezig. Vanuit de veldbezoeken en NDFF is geen aanleiding gevonden dat in het plangebied (nieuwe) jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

Eekhoorn

De eekhoornnesten zijn (waarschijnlijk door winterstormen) verdwenen of ongeschikt geraakt. Omdat drie nesten aanwezig zijn geweest wordt het plangebied normaliter gezien als leefgebied. Echter is vanwege de zeer minimale grootte van het geschikte leefgebied (0,93 hectare) en het feit dat de nesten in een later stadium niet meer aanwezig waren in overleg met provincie Overijssel bepaald dat het hier niet gaat om essentieel leefgebied van de eekhoorn.

Literatuurlijst

- Natuurbank Overijssel (2021). Quicksan natuurwaardenonderzoek Nieuwbouw woningen Industriestraat – Willem de Clercqstraat (ongenummerd) Hengelo (Ov.) fase II. Projectnummer: 3952 versie 1.0. Datum: 23-12-2021.
- KNMI (2022). <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/naamgeving-van-stormen>. Datum van raadplegen: 04-07-2022.
- ESRI Nederland (2022). <https://www.esri.nl/nl-nl/home>
- Lange, R, Twisk, P, Van Winden, A en Van Diepenbeek, A (1994). Zoogdieren van West-Europa. KNNV Uitgeverij.
- NDFF (2022). Nederlandse Databank Flora en Fauna. <https://www.ndff.nl/>. Datum van raadplegen: 04-07-2022.